

COLUMN PETRA STIENEN

Cultuur in tijden van oorlog

De zoek van Aleppo, het kruisvaarderskasteel Crac de Chevaliers, de dodensteden bij Idleb zijn deel van het Syrisch werelderfgoed dat ernstig beschadigd is door de voortdurende oorlog daar. Afgelopen maanden werd gevreesd dat door gevechten tussen de troepen van Assad en IS de woestijnstad Palmyra verwoest zou worden. Voor de revolutie van 2011 was Syrië een goed bewaard geheim voor reizigers. Bijna niemand wilde op vakantie naar een dictatuur die hoog op de terreurlijst van de VS stond. De mensen die wel durfden, kwamen terug met verhalen over gastvrije Syriërs, prachtige oudheden zonder toeristenbussen en de betoverende binnenstad van Damascus. En altijd weer was er de verrassing, 'het eten is er zo bijzonder verfijnd en smakelijk.' Afgelopen week nam ik deel aan een cultureel programma van *Action for Hope* in de Bekaa in Libanon. Inmiddels is algemeen bekend dat Libanon een buitenproportioneel groot aandeel Syrische vluchtelingen heeft opgevangen. Volgens sommige schattingen gaat het ze-

ker om 1,5 miljoen mensen, meer dan een derde van de Libanese bevolking. *Action for Hope* wil als culturele noodhulporganisatie een vernieuwende aanvulling zijn op traditionele humanitaire hulporganisaties als UNHCR en Unicef. Zij richten zich vooral op het verstrekken van eerste levensbehoeften als voedsel, water, medische hulp en onderdak. Maar ze hebben nauwelijks middelen voor aandacht voor

Een deken, wat eten, een Koran en hoop op beter leven in het hiernamaals.

kunst, cultuur en immaterieel erfgoed. Bovendien wordt dit vaak als een overbodige luxe beschouwd in tijden van oorlog. Basma el-Husseiny, de Egyptische oprichtster van *Action for Hope* ziet dat anders: „Theater, kunst, films, schoonheid van kunst zijn van groot belang voor iedereen, en dus ook voor mensen die lange tijd in vluchtelingkampen verblijven. Voor hen

kan dat het verschil zijn tussen overleven of je weer mens voelen.” Zij was meer dan tien jaar directeur van de grote Arabische culturele organisatie Al Mawred AlThaqafi (Cultural Resource). Deze organisatie steunde duizenden artiesten, leidde tientallen culturele managers op en nam het initiatief tot een openluchttheater in het Azhar park in Cairo. Bij een bezoek aan een vluchtelingenkamp in Turkije drie jaar geleden zag El-Husseiny dat veel hulp aan Syrische vluchtelingen vanuit islamitische landen en organisaties kwam. Hun aanpak was volgens haar gericht op 'een deken, wat eten, een koran en hoop op een beter leven in het hiernamaals.' Zij maakte zich zorgen dat steeds meer mensen vatbaar werden voor extremistische boodschappen en wilde een alternatief bieden waardoor mensen via cultuur en creativiteit weer hoop krijgen op een betere toekomst in het hier en nu. Samen met 20 theatermakers, regisseurs, zangers, muzikanten en journalisten uit Egypte, Syrië en Tunesië organiseerde zij deze zomer een drieweeks programma voor kinderen uit het vluchtelin-

genkamp Baidar Ghazzeah vol theater, film en zang. Voor veel deelnemers uit het kamp was dit programma een welkome afwisseling in de dagelijkse routine van lethargie en uitzichtloosheid. Ondanks alle goede bedoelingen van internationale organisaties gaan 300.000 Syrische kinderen in Libanon niet of nauwelijks naar school. Ruimte voor creatieve expressie is er al helemaal niet. Uiteraard kunnen drie weken

De Syrische keuken is een kunstvorm op zich en deel van het Syrische erfgoed.

geen wonderen verrichten, maar de zaadjes voor verandering zijn geplant. Verlegen meisjes van het platteland rond Damascus veranderen binnen een paar weken in overtuigende actrices, jongens vol bravoure uit Aleppo durven samen te zingen in een koor met kinderen uit het kamp en Mozna, een jonge vrouw uit Homs, schrijft nu haar versie van de Syrische revolutie en

wil graag journaliste worden. Er stond ook een kookwedstrijd voor vrouwen in het kamp op het programma. De Syrische keuken is een kunstvorm op zich, en integraal onderdeel van het immateriële erfgoed van Syrië. Het plan sloeg aan bij de vrouwen, binnen een halve dag waren er meer dan 64 inzendingen. 32 vrouwen mochten meedoen op basis van originaliteit van recepten. Vooral de Egyptische vrijwilligers waren verbaasd over de rijkdom van de Syrische keuken. Veel gerechten zoals fattet maqdous (gevulde aubergines met gehakt, granaatappelsaus met knoflookyoghurt), harissa faruj (kipgehakt), maqlouba (groenteschotel) hadden ze nog nooit eerder geproefd. De deelnemers straalden van trots: deze gerechten lieten zien wat Syrië voor hen is en wat ze graag willen koesteren: een land vol verschillende smaken en geuren.

➔ Meer info:
www.facebook.com/act4hope

